СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 29. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 6-го лютого 1939. No. 29. Jersey City, N. J., Monday, February 6, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею злучених держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

ГНІВНІ ЗАПЕРЕЧЕННЯ РУЗВЕЛТА ПРО "ГРАНИЦІ В ФРАНЦІЇ"

ВАШИНҐТОН. — На пресовій конференції Рузвелт з гнівом і повною рішучістю заперечив, начеб то він на тайнім зібранню з сенаторами сказав, що „границя Америки є у Франції", чи „над Реном". Такого не було, говорив Зузвелт, а хто таке пускає, говорить очевидну брехню. Рузвелт обвинувачував за це деяких сенаторів і ґазетярів. Далі він подиктував кореспондентам засади теперішньої заграничної політики, з чого виходило, що американська політика в нічому не змінилась, є далі миролюбива, є заспівпрацю з іншими державами і за те, щоб всі держави, замісць зброїтись, роззброювались.

ДЕЯКІ СЕНАТОРИ СУМНІВАЮТЬСЯ В ЗАПЕРЕЧЕННЯ.

ВАШИНҐТОН. — Деякі сенатори, що брали участь в тайних нарадах, на яких президент мав сказати, що „границі Америки є у Франції", почувши про заперечення Рузвелта, покивували головами, та говорили, що воно не цілком так. Сенатор Най сказав, що коли президент справді не сказав, що „границі Америки є у Франції", і що політика уряду справді є така миролюбива, то чому президент заприсяг сенаторів, що брали в нарадах участь, до тайни? Най сказав, що він сам не може говорити всего, бо є заприсяжений. Подібне сказав сенатор Бриджес. Він теж сказав, що є звязаний словом, що не видасть змісту згаданих нарад. Та при тім Бриджес завважував, що більше не хотів би брати участи в тайних нарадах, бо американський нарід повинен знати все і не треба нічого перед ним затаювати.

КОНҐРЕС УХВАЛИВ ГРОШІ КОМІТЕТОВІ ДАЄСА.

ВАШИНҐТОН. — На припоручення конґресового комітету засобів конґрес ухвалив великою більшістю голосів сто тисяч долярів для комісії розшуків неамериканських активностей, на чолі якої стоїть конґресмен Даєс. Конґрес також продовжив роботу тієї комісії на цілий рік. За внеском голосували 344, проти 35. Сам Даєс виголосив промову в якій говорив, що великою перешкодою в його розшуках стояв сам уряд.

ЮНІЇ ВЕРТАЮТЬ ДО А. Ф. П.

ВАШИНҐТОН. — Велика юнія текстильних робітників, яка колись була перша серед тих, що відколюсь від Американської Федерації Праці й разом з 7-ма іншими створила Комітет Промислової Орґанізації, тепер вертає назад в склад А. Ф. П.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА В КАНАДИСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ.

ОТАВА (Канада). — В канадійськім федеральнім парляменті на засіданні 24 січня ц. р. посол Гейґирст виголосив промову, в якій накликав канадійський уряд до акції в цілі створення української соборної держави. Він подав короткий огляд стремлінь українського народу та сказав, що створення Української держави є потрібне для рівноваги потуг в Европі і треба створити міжнародню комісію, яка остаточно вирішилаб цю проблему. У звязку з тим канадійська пресова служба розіслала відповідні новинки.

ПОЛАГОДЖЕНО СТРАЙК БУДИНКОВОЇ СЛУЖБИ.

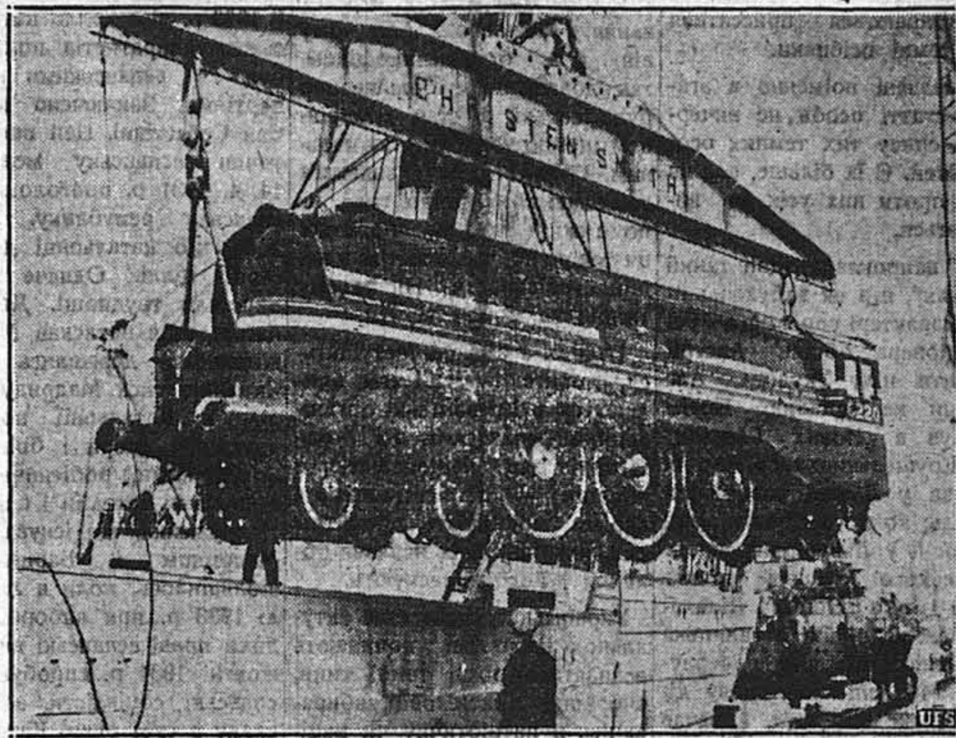
НЮ ЙОРК. — Заходами посадника Ля Ґвардії полагоджено страйк операторів вінд з тим, що оператори дістали одного доляра на тиждень підвишки платні, та на одну годину на тиждень менше праці. Внаслідок праці рух по хмародерах в центральному Ню Йорку був зовсім спаралізований, а сто тисяч робітників і урядників не могли дістатись до своїх фабрик і бюр.

ЗГИНУЛО ВІСЬМОХ ПОЖАРНИКІВ.

СИРАКЮЗ. — В самій середині міста занявся будинок, якого пожарникам вдалось остаточно погасити. Та в хвилі, коли вогонь вже був погашений завалилась стіна і придушила вісьмох пожарників, а чотирьох поранила. Голова пожарної дружини заборонив іншим пожарникам ратувати привалених, кажучи, що вони мусіли згинути, а дальші розшуки небезпечні, бо решта будинку може кожної хвилі завалитись.

ТОМА МУНІ ХОЧЕ РОЗВЕСТИСЬ ЗО СВОЄЮ ЖІНКОЮ.

САН-ФРАНСІСКО. — Хоч випущений на волю Тома Муні заявив кілька днів тому, що „нікчемна брехня поголоски начебто він хотів розводитись зо своєю жінкою", то тепер вийшло на яв, що він таки свою підтоптану жінку хоче покидати. А розказала про це таки його рідна жінка і скаржилась, що Муні тепер її покидає, хоч вона 20 літ чекала на його увільнення з тюрми і кожний зайвий цент віддавала на це, щоб його увільнити. Тепер Муні великий чоловік, живе в багатих ґотелях, а вона бідує, говорила жінка.

НА ВИСТАВУ.

Величезні підойми на доках у Савтгемптоні, в Анґлії, складають на корабель найбільшу анґлійську залізничу льокомотиву, що возила поїзди між Лондоном і Глезґовом, щоби її вислати в Канаду, де вона має обїхати 50 міст, а потім бути виставлена на нюйорській світовій виставі.

ПАШПОРТОВА АФЕРА.

Велику пашпортову аферу викрила варшавська поліція. Головним героєм цієї афери є самоуправний урядовець Владислав Маліновичз одного містечка, який продавав пашпорти в ціні від двох до пятьох тисяч злотих чужинцям, що їм кінчився реченець побуту в Польщі. Аферу викрила поліція припадково, притримавши виселеного з Німеччини жида Гіршгорна, якому скінчився побут у Польщі перед двома тижнями. Якеж було здивування поліційних агентів, коли Гіршгорн вилеґітимувався польським документом тотожности. Енерґійне слідство довело до арештування Маліновича, який приїхав до Варшави, щоб відібрати ще 2,000 зл. за вироблення пашпорту. Одночасно поліція арештувала інших членів ватаги, які фальшували пашпорти.

НЕДОЗВОЛЕНА ОПЕРАЦІЯ КОТА.

Пані Ельза Дорлінґ з Вемблей, як подає „Таймс", відповідала перед одним із лондонських судів за безправну „піддачу кота операції", не застосувавши прицьому відповідної дбайливости та гуманітарних умовин. Суд засудив її на 5 фунтів гривни й на 3 ґвінеї коштів. Обвинувач товариства опіки над звірятами запевнював, що операція була переведена болючо.

Тепер місіс Дорлінґ виграла апеляцію, бо суддя ствердив, що є деякі сумніви, чи кіт справді терпів. Тому Т-во опіки над звірятами мусіло заплатити 10 ґвіней судових коштів.

СТАДА ГОЛОДНИХ ВОВКІВ З СССР.

У лісах північно-східних повітів Волині появились великі стада вовків, що нападають на села і забирають вівці та худобу. Під селом Білакшівкою вовки схопили три вівці і перенесли їх на совєтський кордон. Недалеко Томигороду в сарненському повіті стада вовків напали на хутір і загризли 12 овець, два пси та одного коня. Селянина, який боронив свого дорібку, вовки небезпечно покусали. Стада вовків переходять до Польщі з прикордонних совєтських лісів. Сильні морози вигнали теж стада вовків з карпатських лісів і вони нападають на вівці та худобу в підгірських повітах. Недалеко села Рикова, пов. Турка, вовки напали на стадо овець та загризли кілька. Вівчарям удалось відігнати вовків при допомозі селян.

КІСТЯК СЛОНІВ ГАНІБАЛЯ.

В полудневій Франції викопалини кістяків слонів зацікавили не лише археольоґів, але також істориків. При викопалинах у полудневій Франції знайшли велику скількість кістяків слонів, що живуть іще тепер в Африці. Отже фахівці прийшли до переконання, що це кістяки воєнних слонів, яких уживав славний вожд картаґінців Ганібаль підчас свого походу через Альпи на Рим. По дорозі мусіли убити більшу скількість слонів, бо вони мабуть виявились нездатними до важкого маршу через Альпи.

ЦІЛИЙ БАНК У КРИМІНАЛІ.

У виленському банку Бунімовича викрито величезні девізові зловживання. Слідство відслонює щораз то нові подробиці цього сензаційного злочину. Арештовано також головного касієра банку Дашевського. Тепер сидять під ключем усі урядовці банку з ґенеральним директором Кашуком на чолі.

САМОГУБСТВО УРЯДОВЦЯ.

У Прошові, пов. Тернопіль, скінчив самогубством приватний урядовець каменоломів, Лисак. Він вложив до печі вибуховий матеріял, що зовсім знищив піч, частинно двері і вікна та вбив Лисака. Урядовець залишив до свого наслідника листа, адресуючи його „до того, хто буде злаждувати лісту платень", у якому подав вказівки, як треба зробити зіставлення і зладити лісту платень.

СКАРБНИЦЯ, ЩО МАЄ 1663 РОКИ.

Недалеко від Кортеве, де цього літа переводили археольоґічні розкопи з ініціятиви французького міністерства освіти, зроблено незвичайно цікаву знахідку. В громаді Бінез селянин Микола Колє знайшов у полі підчас праці зо своїм наймитом бронзовий горнець із залізним перстенем та мідяною накривкою.

Виявилося, що той горнець був скарбницею, яка містила в собі 10,000 бронзових монет і 1 срібну монету. Всі монети з 267, 268 і 276 р. нашої доби. Оцінюючи по всіх датах, скарбницю закопали в землю в 276 р., в році першого більшого нападу германців на римську Ґалію.

ЛЕГКО ВИМАГАТИ ВІД НАШИХ ЗЕМЛЯКІВ ВЕЛИКИХ ДІЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ. АЛЕ СПРОБУЙМО САМІ ЩОСЬ ЗРОБИТИ, ЩОБ ПЕРЕКОНАТИСЯ, СКІЛЬКИ ТРУДУ ВИМАГАЄ ЯКИЙНЕБУДЬ ПОДВИГ. ПОСТАРАЙМОСЯ, ЩОБ АМЕРИКАНСЬКА УКРАЇНА ГІДНО ЗАМАНІФЕСТУВАЛА СЕБЕ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В НЮ ЙОРКУ 18-ГО ЧЕРВНЯ 1939 Р. ЩОБ ЦЕЙ ВИСТУП БУВ ГІДНИЙ НАШОЇ ЧИСЕЛЬНОСТИ, ПРИСИЛАЙМО ДАРИ Й ЖЕРТВИ НА УЛАДЖЕННЯ ВЗІРЦЕВОЇ ПРОГРАМИ УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ. ЖЕРТВИ, ДАРИ І ЗБІРКИ ПОСИЛАТИ НА АДРЕСУ:

NICHOLAS MURASZKO, Treasurer

UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASSOCIATION

P. O. Box 1014., Church Street Annex, New York, N. Y.

"ЗДОРОВИЙ ПРОЯВ"

ЛЬВІВ. — Під повищим наголовком, містить львівське „Діло" кожного дня виказ тих, що поспішили з більшими жертвами на ратування „Рідної Школи". Ці жертви це є відповідь українського громадянства на заказ польської влади колядувати на допомогу „Рідній Школі".

ХОЧУТЬ ЗАЛЯКАТИ УКРАЇНСЬКЕ ДУХОВЕНСТВО.

ЛЬВІВ. — День за днем спадають ріжні кари на українських священиків за те, що хочуть служити вірно Богові й свому народові. Тепер польський суд у Чорткові засудив о. Романа Гузина, адміністратора греко-кат. парохії в Тудорові, за проповідь у церкві. Аж 12 українських свідків зізнали, що о. Гузин, обговорюючи українське національне горе, вважав одиноким ратунком у тому наслідування св. Івана Богослова, головно виконування заповіди любови ближнього та постійну віру. Та місцеві поляки, що були в церкві, зізнали на поліції, що о. Гузин висловився так: „Ми українці живемо в ярмі і в неволі, в кайданах і між ворогами". У тім добачив суд зневагу польського народу і польської держави і повірив польським свідкам. І засудив о. Гузина на кару 8 місяців безоглядної аязниці.

НЕ ПРИЙМАЮТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМ.

ЛЬВІВ. — „Діло" з 25. січня б. р. подає, що відомого українського діяча і політика д-ра Костя Левицького потягнено до відповідальности за те, що він, як адвокат, виповнив по українськи квестіонар, виставлений львівською Адвокатською Палатою. Ця Палата не хоче приймати українських писем. Каже, що урядовою мовою Палати є тільки мова польська. І вимагає, щоб і Союз Українських Адвокатів у зносинах з нею уживав тільки польської мови.

У ФРАНЦІЇ ВЧАТЬСЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.

ПАРИЖ. — Паризький університет має вільний курс української мови. Веде його відомий історик Ілько Борщак. Курс розпочався читанням Шевченкової „Катерини". Що є зацікавлення тим курсом, видно також і з того, що на протязі кількох днів українська книгарня продала французьким студентам 18 „Кобзарів" Шевченка.

ГОЛОД В СОВЄТАХ.

ЛЬВІВ. — Доносять з Совєтів, що там панує у многих округах голод. Особливо дається він відчувати на Поволзі, Кубані й в Україні. Має голодувати коло два міліони людей. Голод має бути наслідком посухи.

СКІНЧИЛАСЯ „ПРИЯЗНЬ".

ВАРШАВА. — Польська преса доносить, що в Ковні, столиці Литви, прийшло до бурхливих протипольських демонстрацій з нагоди обїзду по Литві литовського хору з Вильна „Бартас".

„КУЛКА РОЛЬНИЧЕ" — ОБОРОНА ПОЛЬЩИНИ.

ЛЬВІВ. — На нарадах польського „Товариства Рольнічего" стверджено, що „Кулка Рольниче" — це „бастіон польщини в обличчі небезпеки української господарської офензиви".

„ЩЕ НЕ ВМЕРЛА УКРАЇНА".

БУДАПЕШТ. — Мадярські часописи підкреслюють, що уряд Карпатської України замінив давний гимн Закарпаття „Карпатскії Русини" на український гимн „Ще не вмерла Україна".

НІМЕЧЧИНА І СССР.

МОСКВА. — Чужинецькі посольства вперто твердять, що між Німеччиною і Совєтами ідуть переговори, що торговельний договір є продовжений ще на один рік, та що ідуть розмови політичної натури.

Не згадав за Україну.

Отими переговорами толкують собі й те, що Гітлер не згадав у своїй промові ні словом за Україну. Кажуть, що він не потребуватиме України, коли дійде до згоди з Москвою, бо й так дістане вугілля, пшеницю і ті сирівці, що їх буде потребувати.

МАДЯРОНИ ПРИ РОБОТІ.

БУДАПЕШТ. — Премієр Імреді, як подає американська журналістка, приймав „делеґацію" з Чехо-Словаччини, яка просила його, щоб Мадярщина забрала Карпатську Україну. Це дало притоку до нових поголосок, що судьба Карпатської України не вирішена, та що Гітлер не є вже зацікавлений Україною і походом проти Совєтів. Тому рознеслися знову поголоски про спільну границю Мадярщини з Польщею. Кореспондентка стверджує, що інформації, одержані з офіційних джерел не дають підстав вірити тим поголоскам.

ПРХАЛА В ХУСТІ.

ПРАГА. — Ґенерал Прхала, якого празький уряд назначив міністром Карпатської України, перебуває в Хусті й конферує з премієром Волошином.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

На оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Продажна ціна три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в п'ятниці (з англійською частю):		Friday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграниці:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

ЧИ ВИ ДУМАЄТЕ ПЕРЕПРОВАДЖУВАТИСЯ НА ІНШЕ

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НА МОСКОВСЬКУ ВУДКУ

Мадярським агентам і слугам не вдалося втягнути широкі маси нашої іміграції із Закарпаття до акції в справі прилучення цеї землі до Мадярщини. Агенти звивались як могли. І телеграми висилали. І протести. І благання до Польщі, Мадярщини, Гітлера і Мусолінія. Ніби від населення. Та все те даремно. Ось тому ці зрадники пробують тепер прикрити свою юдину роботу якимсь авторитетом — „собранієм" чи „конґресом". Але й це не клеїться. Показується, що з мадяронтвом таки тепер уже не везе. Нарід зачинає прозрівати і пізнавати правдиве обличчя „провідників". До цього прийшов ще удар з боку самої Мадярщини. Вона сама перестає цею справою інтересуватись. Мадярони посунули зараз до Варшави, щоб звідтам дістати поміч проти „вікраїнців". Але й тут тяжко їм добитись чогось позитивного, хоч Польська Агенція Телеграфічна, покликаючись на мадяронів, пускає в світ брехні про те, як сам нарід Закарпаття є проти уряду Карпатської України.

Та знайшлись такі, що те дурне положення мадяронів зручно використали. Вони, також зрадники, пішли проти мадяронів, побачивши, що нарід є проти Мадярщини. Але заразом використали мадяронське баламуцтво з „русскістю". Це є большевики зпід стягу часопису „Лемко". Вони хитрують зі своїм „карпаторусским конгресом", що його скликують до Ню Йорку на день 12. лютого б. р. Та група бе ніби тільки на „русскість" і використовує це, що „карпаторусскі" банкроти підняли тепер клич за обєднання, за „Русь Святу". А червона Москва — це також „Русь Свята". Як для царського ґенерала Денікіна так і для большевиків. Ось за це вхопились тепер большевики „карпаторусской" породи і будують один спільний фронт проти Карпатської України.

Приглядаючись тому розгардіяшові, можна дійсно боліти, бо сповнюються ще й тепер на наших очах, як „наші діти" гірше врага розпинають Україну. Замісць занятись тим, щоб зібрати (і вислати!) якусь поміч на села Закарпаття, іміграція цього краю дає змогу ріжним політичним спекулянтам і авантурникам, ріжним агентам Будапешту, Варшави і Москви, завдавати удар Карпатській Україні. Вправді ми свідомі, що ті удари не заважуть на долі Карпатської України, проте за них мусить соромитись ціла нація, що видала таких виродних синів.

Згадуємо за те, щоб ми не пускали цього всього плазом, а викривали всюди справжнє обличчя московських агентів. Робім так усюди, як це зроблено наприклад в Пітсбурзі, де завчасу викрито большевицькі хитрощі, якими хотіли на вічу під плащиком „боротьба з фашизмом" затягнути наш нарід, головно із Закарпаття, до большевицько-московського фронту. Добре, що про це довідується і американська преса. Хай пізнає властивих ворогів Карпатської України.

ТРОХИ ОБЕРЕЖНОСТИ

Недавно в одній американській часописі появилася цікава стаття — „Спекуляція й Провокація". В ній остерігалося суспільність перед пройдисвітами, що в теперішній непевній і тривожній ситуації — люблять ловити рибу в каламутній воді. — Це ріжні претенденти на гетьманський престіл, ріжні Полтавці-Острянниці, Сагайдачні, Розумовські й їм подібні. Бо дійсно, тепер, коли українська справа знову заактуалізувалася в міжнародним маштабі, до неї стараються приссатися ріжні темні осібняки.

Та названі поіменно в згаданій статті особи, не вичерпують спису тих темних особистостей. Є їх більше, але на жаль, проти них усіх не виступається.

Ось наприклад: один такий „осібняк", що як вибухла війна, в характері соціяліста - революціонера обіцяв Австрії запалити цілу Україну. Але України не запалив. Потім виринув в „Нових Шляхах" Ант. Крушельницького, що їх видавав у Львові совєтський консуль, коли то Совєти мали впливи й у Львові. Як справа совєтського консуля пішла криво і як з „Новими Шляхами" теж не пішло й галицька суспільність від них відвернулася, той тип став знову діяльний на еміґрації. І зачав писати патріотичні статті в німецькій і англійській пресі. Але — себе вже не рекомендує як соціяліста - революціонера (бо не мода тепер на соціялістів, як Гітлер при владі), а як людину, що весь він боролася з марксизмом і навіть на Сибірі була. Тоді, як всі чудово знають, що він 18-літнім хлопцем прибув на іміґрацію і ніколи на Сибірі не був... Скажете, що дрібниця? Ні, коли людина починає від шарлатанства — це не дрібниця. Бо видумуючи ріжні фантазії зі своєї біографії — він може також видумати й гірші річи... Бо хто пристосовується у своїх політичних „переконаннях" до пануючої течії, він не є та людина, на якого переконання і слова можна покластися.

Або другий тип, дуже знаний в українським суспільстві в Парижі. По війні був „сміновіховцем", видаючи пробольшевицьку українську шмату, в якій розхвалював московських большевиків і відсуджував від чести всіх українців, що тоді боролися пером чи мечем з Москвою. Вносив заколот і баламутство в — і без того — порізнену і спантеличену — еміграцію українську...

Минали літа. Режім большевицький хилився до упадку. А головно, зовсім тратив престіж серед українців, навіть серед спершу збаламучених. І ось наш „герой" уже виринає в Берліні як стопроцентовий гітлерівець. І знаходить шлях до української національної преси у Львові, якій то пройдисвітові робить рекляму, а він пописується як ворог комунізму і пише націоналістичні статті...

Чи маємо йому вірити? Чи він дійсно перемінив переконання. Можливо... Але чому він був большевикофілом, так довго, поки большевики були сильні, а став гітлерівцем щойно тоді, як став сильним Гітлер? Чому заявився націоналістом щойно тоді, як по тяжкій ідейній боротьбі ця течія здобула престіж в нашій суспільности? Ні, такому типові не можна вірити.

І таких є більше. Метушаться, сновигають тут і там, вплаються в іміґрантські організації, перескакують від большевиків до націоналістів, а від них — до гетьманців і скрізь обкидають болотом тих, які бачуть їх непевне обличчя і його демаскують.

Українська справа стає актуальною і до неї починають всплазатися ріжні темні типи, вчорашні сміновіховці, вбираючись в патріотичну чи націоналістичну скіру. Злочином є — вірити їм. Кажете, що вони покаялися? „Ол райт". Припускаємо й таке. Але тоді хай дійсно доведуть довгою ідейною працею, з якої можнаб пізнати, що так є. Най посидять довший час на другому, а то й третьорядних кріслах, щоби всі переконалися, що вони прийшли для ідеї, а не для чогось іншого...

Коли не застосуємо ригорозних санкцій супроти таких типів, то вони готові нанести нашому рухові необчислимі шкоди, за які гірко і кріваво прийдеться нам пізніше платити...

Більше обережности. Це не напад на особи. Це є **оборона** української справи: її інтересу. І оборона доброго й чесного імени України.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Т. Г., Ембрідж, Па. — Ті вирізки вже маємо. Дякуємо за память.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

СУДЬБА КАТАЛЬОНІЇ

(У. П. С.) На таку тему містить передовицю швайцарська газета „Ное Дірхер Цайтунг" з 16. 1. 1939. Передаємо її в скороченні. Стаття має для нас інтерес, бо судьба Катальонії дуже нагадує судьбу України, коли йде про закріплення і розбудову власної державности.

Генерал Франко добуває Катальонію. Авантура, розпочата каталонцями, наближається поволі до свойого кінця. Тревала вона майже 10 літ. В 1929 р. ліве крило каталонських сепаратистів получився був з еспанськими лівими партіями. Заключено пакт в Сан Себастіяні. Цей пакт підточив еспанську монархію. 14. 4. 1931 р. проголошено еспанську республику. Здавалось, що каталонці досягли своєї цілі. Одначе скоро повстали труднощі. Доки на каталонців натискав Мадрид, каталонці держались разом. Як лише тиск Мадриду змалів, в Каталонії почались внутрішні спори і бійки між політичними, робітничими та становими сектами і партіями. Напруження, що існувало між Мадридом і Барцельоною зібльшилось, коли в листопаді 1933 р. при виборах побідили праві еспанські партії. В жовтні 1934 р. спробували еспанські соціялісти захопити владу в свої руки. Каталонці використали цей момент і проголосили свою самостійність в рамах загальної еспанської держави. На чолі держави станув президент Кампаніс. Та спроба не повелась, бо навіть самі каталонці не поставились серіозно до справи і вважали ту самостійність лише тимчасово переходовою стадією життя. При виборах в 1936 р. побідили знову ліві партії. Вони обсадили уряди та почали господарити як в Еспанії так і в Каталонії. Догосподарились до того, що допустили до надто великого розросту анархістів і комуністів. 19. липня 1936 р. вибухло в Барцельоні військове повстання. Ліві партії його здушили кріваво.

Каталонії створено анархістичні і комуністичні міліційні відділи. Їх кинено на фронт проти Гуеска, Сарагосса і Теруель. Там вони не встояли супроти місцевих ґарнізонів. Заслабо вони були зорганізовані, щоб встоятись проти реґулярної армії.

Від липня 1936 р. в Еспанії ведеться війна. Каталонська міліція перемінилась в армію. Рівночасно еспанська і каталонська молодь, яка бачила загрозу з боку анархізму та комунізму для цілої Еспанії і Каталонії, повела організаційну працю і сворила міцну армію для опанування анархії. Вона стала по стороні ґенерала Франка, поборника анархізму, комунізму і каталонського сепаратизму. Ця протикомуністична і протианархістична армія веде тепер офензиву в Каталонії.

В Барцельоні панує переполох. Мобілізовано всіх, хто лише може носити зброю, для оборони здобутків революції, тобто анархізму, комунізму і звязаної зними тепер каталонської самостійности. Нема великої надії, щоб та мобілізація довела до побіди анархізму і комунізму над ґенералом Франком. Це тому, що без сумніву значна більшість еспанського і каталонського народу хоче мира і спокою, хоче позбутись анархії, комунізму, голоду, кривавого терору, яким держаться комуністи і анархісти при владі. Каталонська армія бється проти ґенерала Франка під прапором так званого народного фронту. Що це не є фронт народній, а тільки комуністично - анархістичний — всім відомо. В тому його слабість, в тому лежить і слабість каталонської держави, яка звязала свою судьбу з московським большевизмом.

Судьба Каталонії буде на довший час припечатана побідою ґенерала Франка. Майже 10-літній досвід від існування Каталонії як самостійної держави показав, що вона не є в стані собою порядкувати, коли не має над собою наставника. Серед каталонців беруть верх партійно-політичні пристрасти і розвалюють державу. Боротьба всіх проти всіх не довела до цілі. Судьба Каталонії не булаб інакшою, колиб побідив і теперішній керівник анархо-комуністичного фронту Еспанії Неґрін. В травні 1937 р. каталонці почали були внутрішню війну між собою. Доперва еспанські війська втихомирили їх дещо. Тепер каталонські провідники прийшли до переконання, що треба залишити внутішні борні — але трохи запізно. Побіди ґенерала Франка спинити вже не можна ніяк.

* *
*

Чи не подібна судьба Каталонії до судьби України з часів визвольної боротьби? Добились каталонці самостійности. Замісць її використати для закріплення себе, для розбудови держави, вони взялись до роблення внутрішніх підрахунків. Почались партійні спори і бійки, почалось потурання чужим анархістичним - комуністичним впливам. А кінець — втрата самостійности. Головною хворобою всіх лівих партій є, що вони беруться спасати ввесь світ, коли ще самі себе не спасли.

На Україні створено державу. Замісць її закріпити, почались суперечки між партіями. Замісць будувати армію, заводити порядок, почалась акція розоброювання народу. Замісць виключати чужі анархістично - комуністичні впливи, в даному випадку московські їм потуралось в Україні (як і в Еспанії чи Каталонії), ба що більше, з ними вязались для виборення якихсь суспільних ідеалів. Наслідки в Україні такі самі як і в Каталонії. Шкода, що не знайшовсь якийсь каталонець і не простудіював українську визвольну боротьбу 1917—22 рр. може би він знайшов ту подібність і вратував Каталонію від загади.

Ба навіть в часі самої боротьби за самостійність, бо вже в травні 1937 р. каталонці, замісць спрямувати всю енерґію на оборону держави, почали бійку між собою. Наслідок — прийшли еспанці і змусили каталонців слухати Мадриду. Чи не те саме робили в нас ріжні атаманчуки? Аж прийшли москалі, всіх за чуба взяли, як в даному випадку еспанці зглядно тіж самі москалі-комуністи.

Можнаб без кінця наводити порівняння, що так самі собою напрошуються, коли порівняти обидві визвольні війни, українську і каталонську.

Дивуються часом в Україні, що чужина так скептично ставиться до української самостійности. З наведеної статті видно, як дивляться чужинці на Каталонію і чому вони так дивляться. Кажуть, що 10 літ мали каталонці до закріплення себе і того не зробили. Значить, льогічно думаючи, вони нездібні до створення власної держави. Так само й на нас дивляться й інакше дивитись не можуть. Іде тут мова про погляди людей розумних, ане закукуріченних партійців. Розум і дисципліна беруть верх всюди над анархією і на партійництвом.

Висновки: пора нам перестати бавитись в ріжні партії, а тим більше соціялістично -комуністичні. Дійсно національний патріотизм, дисципліна, згуртованість, викинення поза рямки суспільства партійництва, ось передумови, щоб світ дивився на нас як на державнотворчий елемент. Тоді нам поможуть, тоді за нами будуть симпатії всіх. На голоси преси, по якій дехто судить, що добре, а що зле, не треба дивитись, бо преса відзеркалює нині погляди тих, що дають їй гроші, а не тих, що її читають. Ми тепер маємо доказати свої державнобудівельні здібности — на Закарпатській Україні. З звідти треба починати викурювати всяке московське, отверте і замасковане, лівацтво і партійництво. На нас дивиться світ отвертими очима. Коли нам не вдасться вдержати свою державу — скажуть так само: авантура добігає до кінця і перейдуть над цілою проблемою до порядку денного.

В. В.

Макс Мель*).

ЛЕҐЕНДИ

(2)

3.

Про Адама і про песика.

В Господнім раю всі створіння розуміли одно одного і любилися між собою.

Але з них усіх песик удався напричуд розумний. Він добре чув, як Господь заборонив першим людям їсти з дерева життя, і тому рішився пильно сторожити біля нього, щоб не вчинився гріх і щоби Бог не гнівався. І все той песик горнувся до Адама, якого видом радувався, Адам же втішався дружбою песика: він промовляв до нього ласкаво і гладив його, а коли спочивав, то песик сидів біля нього, або стрибав собі веселенько і грався цілком, що його собі вибрав Адам. Затеж у Єви був любимцем котик. Та він не вмів отак угиняти, як песик. Вигідний котик волів, щоб його Єва носила, тулила до свойого лона та голубила його.

І так вони всі одно одним втішалися.

Але згодом сторожкому песикові почало ввижатися, що Єва залюбки похожає біля дерева, якого овочів вона не сміли кушати, і приглядається до нього.

В такі хвилини він починав невгомно вискакувати коло Адама й заманював його сюди й туди так, що Адам відвертався геть від дерева, губив його з очей, а й Єва йшла за ним. Песик же говорив тоді до котика: „Тобі треба дружнину чоловіка проводити кудинде, а не до того дерева". А кіт відповідав: „Та як це ти можеш казати, що я її туди провожу? Таж це вона мене веде туди!" „Але ти міг би сказати їй, щоб вона гуляла іншими просторами саду". Та кіт на те: „Мені однаково, куди вона йде; і нащо мені промовляти до неї такими словами, що принукалиб її кинути мене з рук і більше не голубити?"

І незабаром песик зміркував і те, що котик дедо з тієї розмови доніс своїй володарці, бо Єва перестала до нього відзиватися і не хотіла більш на нього дивитись. Але песик усетаки не давав Єві спокою, вганявся за нею та підскакував їй до самого лиця з сердечною мольбою: „Не гнівайся! Не гнівайся!" Але Єва копнула раз песика ногою і гукнула: „Невжеж ти, дурна собако, не вмієш заховати своїх пазурів так, щоб вони не лишали по собі слідів на моїм ніжнім тілі? Ось глянь, навчився від котика, як це робиться!"

Котик же в ту хвилю лежав собі в її обіймах із солодко прищуреними очима, простягався розкішно і клав Єві свої шовкові лапочки легесенька на груди. А це навіть самому Адамові сподобалося, і він, приступивши до котика, став його голубити.

Тоді смуток огорнув серце песика і він пішов собі від людей геть. Але з тим він не покинув сторожити для них та ліг собі під забороненим деревом. Одначе це було не порожнечею, бо й котик, змий, яка там розсилася, і вона намагалася прогнати песика своїм злющим сичінням; а коли песик на це почав лаятися, то змия зробила так, що з її рота капнула крапля отрути — песикові просто у вічі. Правда — в раю ніякому звіряті не могло статися щось дуже зле, і тому й песик не осліп від тієї отрути, але як цього ока змия бажала; але сила зору в нього всетаки поменшала від того, песик не зміг уже так гостро дивитися, як раніше, і так воно вже в усіх песиків до сьогодні. А з тим змия таки досягнула своєї мети: бо коли чоловік і його дружина наблизилися до дерева й Адам понад слухати бажань та намов Єви, а змия підбадьорювала їх солодкими словами, то жагучі осторогі песика прогомонювали зовсім даремно, хоч песик припадав до Адама разу-раз і ласився до нього. А того, як Єва підносила Адамові яблоко, він і не добачив, бо інакше був би Єву таки добре покусав.

Та після того, як перші люди допустилися гріху, настала довкола важка духота й темрява; а коли чоловік і його дружина сховалися в кущах, то й песик відбіг від них кудись геть, і собі сховався, бо очікував смерть. Потім стало блискати і греміти і пронісся голос Господа, і всі звірі чули його і подались усі через великому тривогу в сам глиб райського саду. А песик бачив притім, як котик зараз покинув Адама і Єву, що прибиті важким ударом Господнього слова, мусіли лишити рай, і він кудись то побіг собі. Й тяжко в його серці проснувся гнів на кота, а сам він, повний співчутливого милосердя, пігнався за прогнаними з раю.

Та при вході до раю стояв на сторожі суворий ангел.

„Чи ти хочеш геть з раю?" — спитав ангел песика.

„Я хочу бути разом з чоловіком — відповів той: — чоловік зробив мені багато доброго".

Але ангел сказав суворо:

„Розваж тільки, що через чоловіка в тебе тепер слабі очі, і знай, що без турбот з людиною жити не доведеться".

Та песик відповів:

„Я раніше добачив у чоловіка добру волю, і тому не хочу покидати його".

А тут ангел поглянув на песика ласкаво й рік:

„Якщо в тебе спромога так ніжно почувати, то хай вона тобі лишиться прикметою твойого серця і хай буде тобі за нарушену силу очей. Але невже знаєш ти, чи в чоловіці й на далі добра воля проявлятиметься? А що, як турбота очутають тверді його серце і він зміниться? Тодіж він буде гірш усякого звіра і пітне катувати тебе".

„То я пічну його потішати і скажу йому, що люблю його" — заспокоював ангела песик.

„Але він твоєї мови не розуміє тепер" — каже ангел.

І коли песик це почув, він зідхнув журливо.

Одначе зараз же схаменувся і відповів:

„Якось то воно вже буде".

І тут ангел дозволив йому вийти.

Адам же почув за собою незабаром радісне гавкання і повернувся туди, звідки його було чути. І вперше від довгого часу заяснило в його очах проміння радости знову. Отак Адам зупинився, дозволив песикові припасти до нього і скакати йому аж до лиця, та гладив вірне звіря без упину. І навіть не спостеріг Адам того, що вже не розумів його мови, бо в песика знайшлася та не рада: він почав тепер вимахувати хвостиком і висловлювати тим усе, що треба було йому сказати.

З німецького оригіналу переклав
д-р Остап Грицай.
(Кінець)

Відзвичаївся.

— Почастуй мене цигаром.
— Я відзвичаївся.
— Від куріння?
— Ні, від частування.

У лікаря.

Лікар, оглянувши свою пацієнтку, каже:

— Гм... гм... правду сказавши, то можете, пані, подати свому мужеві веселу новину...

— Ба, відповідає пацієнтка з сумним усміхом — це була весела новина, як би він вже від двох літ не був в Америці.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЛЮБОВ ДО ПРАЦІ.

Приїжджає до Америки англійська марчіонеса і заповідає на кораблі, що вона думає в Америці займатися живо ...студіюванням жіночої праці.

Це щось як той батько, що хвалив свого сина, що він дуже любить працю.

„Щож він такого робить?" — питався здивований знайомий. „Я не чув, щоби він яку роботу робив..."

„Ні, але він усе так любить дивитися, як інші роблять".

ЯК ШУКАТИ ПРАЦІ.

Студентки Інституту Прета в Брукліні зробили для студенток, що думають шукати праці, практичну лекцію, як має бути одягнена дівчина, що шукає роботи.

Газети потім принесли фотографію з цеї лекції. На фотографії видно троє дівчат. Одна з них зодягнена так, як дівчина, що шукає праці, не повинна зодягатися, а дві зодягнені так, як така дівчина повинна одягатися.

Могло би декому здаватися, що дівчина, добре зодягнена для шукання праці підчеркує свою потребу праці, отже бідноту. Значиться, дівчина, прибрана гарно, мала би бути зодягнена зле для шукання праці, бо вона нібито піддавала би „босові" думку, що вона праці не потребує.

Тимчасом з пояснення під образком виходить зовсім противно: дівчата, що одягнені до шукання праці відповідно, одягнені гарно, а дівчина, що одягнена невідповідно, одягнена й бідно.

І ЦЕ НАУКА?

Справа шукання праці многа би видатися комусь маловажною справою. Для самостійного господаря в сторому краю такою вона у справді була, бо він звичайно на роботу в інших не наймався.

Та в Америці видно справа мається інакше. Тому тут згори приймається, що кожна людина потребує праці. І тому в деяких школах уже позаводили спеціяльні курси про те, як шукати праці, на котрих учать, як шукаюча праці людина має зодягатися, як вона має підмальовувати брови й лиця, як вона має говорити, і таке інше. Деякі департаментові крамниці, йдучи за потребами таких людей, влаштовують вистави, в яких показують зо свого боку, як зодягається людина, що шукає праці.

І „ПАНИ" ВЧЕНІ.

З іншого боку в вищих школах позаводили курси для науки, як вибирати людей до праці. Там учать наукових способів підбирання робітників, достроювання їх до бизнесової організації та керування ними. Там учать, які кваліфікації має мати кожний робітник, як відкривати, чи дана людина надається до даної праці й т. і.

Ці „наукові" способи підбору робітників певно грубо ріжняться від цих способів відбору робітників, що їх уживали в старім краю. ті, що найбільше людей наймали, наприклад, сільські дідичі.

Український письменник Василь Стефаник в одному оповіданні представляє живо сцену найму робітника дідичем. По кількох таких найманнях робітник каже, що пани так довго робітника не наймуть, поки його не образять, зогидять, зрівнають з болотом.

Зовсім як ця свиня, що доти яблока не зїсть, поки його не обслине.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА ПРО УКРАЇНУ

(УПС) За останні місяці написала світова преса про Україну більше, ніж за всі 20 років від часів нашого збройного зриву. Підхід німецької преси до українських проблем відріжняється від деякої іншої світової преси доброю поінформованістю і поважною, не образованою на сензаційність, оцінкою справ. В осередку насвітлення німецькою пресою стоїть Карпатська Україна, але теж побіч карпато-української тематики є й загально-українські справи в центрі уваги німецької преси.

Згадатиб наперед з найцікавіших голосів преси на наші теми недавно статтю у віденськім „Фелькішер Беобахтер" (22. 12.) п. з. „За єдність Европи", яка зясовує азійське обличчя Москви й ролю України та інших поневолених у СССР народів, як найбільше на схід висунених націй европейської спільноти. Ця стаття навязує до книжки німецького автора Зандерса: „За формування Европи", що заступає европейську противмосковську концепцію укладу майбутніх відносин на сході Европи. З провінційної преси пише на цю саму тему напр. „Тагеблят" з Ґрацу 8. січня в статті п. з. „Українці і їх історія — забутий великий нарід Европи".

З інших статтей на соборну українську тематику за останні тижні назвемо для прикладу: „40 міліонів українців домагаються свого права" в „Вестдойчер Беобахтер", Кельн з 29. 12; „Українське питання" в „Ляйпціґер Ноесте Нахріхтен" з 28. 12; „Неспокійна Україна" в „Золінґер Тагеблят", Золінґер з 30.12; „Україна — дитина, що справляє гризжу Европі" в „Вертембергіше Ляндесцайтунг". Штутгарт з 7. 1., й інші. В заокеанських німецьких газетах зявилися статті відомого українцям П. Рорбаха на українські теми в „Дойче Ля Плята Цайтунг", Буенос Айрес з 3. 12. і в „Дойче Цайтунг", Сао Павльо з 14. 12., а „Тіркіше Пост", Істанбул з 20. 12., надрукувала статтю „Історичний розвиток Карпатської України".

Поза довшими й коротшими, майже без винятку правильними, статтями вся німецька преса переповнена нотатками про події в советській Україні, про домагання автономії в Польщі, про арешти й процеси за ОУН, про побуту кардинала Кортезія у Львові, тощо. „Берлінер Льокаль-Анцайґер" з 8. 1. обговорює публікацію ґеольоґічного інституту Академії Наук у Києві про ґеольоґічно-ґеофізичні досліди в Україні в 1938 р. „Данціґер Форпостен" з 5. 1. обговорює статтю польського журналіста Смогоржевського в „Пестер Льойд" п. з. „Чи можлива українська держава?", додаючи до неї відповідні коментарі.

Дуже важне є те, що все, що появляється у „Фелькішер Беобахтер", читає пильно канцлер Гітлер. Особливо віденський „Фелькішер Беобахтер" пише багато на українські теми, й зокрема про Карпатську Україну. Ця газета помістила 7. 12. статтю „До історії Карпатської України", а 4. 1. обширний репортаж про Карпатську Україну зо знимкою прем'єра Волошина й картою. Дня 15. 12. приніс віденський „Ф. Б." інтерву німецького журналіста Ґайнца Ґекля з прем'єром Волошиним. Зпід пера ред. Ґекля появилася низка репортажів з Хусту, які надрукували такі поважні газети, як „Берлінер Берзен Цайтунг", „Райніш - Вестфеліше Цайтунг" в Ессен, „Гамбурґер Тагеблят" і інші.

Добрі репортажі про Карпатську Україну приніс був давніше берлінський „Анґріф". Низка газет, як „Нідерсексіше Тагесцайтунг", Ганновер з 8. 1., „Ґільдесгаймер Беобахтер" з 7. 1. й інші помістили репортаж із знимкою столиці Карпатської України п. з. „Тепер їдемо до Хусту". „Нац.-соц. Курер", Штутгард, видрукував статтю „Карпатська Україна — наймолодша країна Европи відвідала себе". Репортаж „В Хусті й довкола Хусту" принесли при кінці грудня газети „Тірінґер Тагесцайтунг" і „Авсіґер Таґблят". Довгу статтю „Українці, а не русини. Політичний шлях Карпатської України" принесли „Фленсбурґер Нахріхтен" з 22. 12. „Тірінґер Тагесцайтунг", Майнінґен, з 29. 12. видрукувала репортаж „На великій подорожі через Карпатську Україну", а „Фоґтлендішер Анцайґер", Пляуен, приніс при кінці грудня в двох числах допис „Держава в розбудові — Лист з Карпатської України". Берлінська „Дойче Альґемайне Цайтунг" видрукувала 23. 12. в своїй господарській частині довшу статтю „Господарська структура Карпатської України".

Це тільки незначна частина назв газет і статтей. Дрібніші нотатки про Карпатську Україну друкують масово всі німецькі часописи: про новорічну промову прем'єра Волошина, про нову правильну назву Карпатської України, про Січ, про будову шляхів, про майбутній університет, про театр у Хусті, про туристичні можливості, про кооперацію, про грошеві збірки для Карпатської України в Америці і т. д. Головно віденська преса дуже гостро атакувала мадярів за терористичні напади, пишучи навіть про „мадярський бандитизм". У справі останніх інцідентів у Мукачеві віденська німецька преса не займає становища, друкуючи побіч себе комунікати Хусту, Праги й Будапешту.

На закінчення згадаємо ще важніші статті на українські теми в німецьких журналах. Обємистий, видаваний чотирма мовами організацією „Крафт дур Фройде", журнал „Арбайт унд Фройде", приніс в останньому числі за минулий рік статтю „Культурна місія України в східній Европі". Місячник „Ді Тат" приніс у числі за січень на першому місці довшу статтю д-ра В. Панченка-Юревича п. з. „Карпатська Україна". В останньому числі за 1938 рік видрукувала „Цайтшріфт фір Ґеополітік" статтю проф. Гавсгофера п. з. „Майбутність Карпатської України". З популярних тижневиків видрукував при кінці жовтня минулого року віденський „Дас інтересанте Блят" образовий репортаж „Нарід Карпатської України", а в грудні принесла віденська „Вохен-Рундшав" статтю „Новий політичний край в Европі" про Карпатську Україну.

Ясно, що в обставинах такого величезного заінтересування німецькою пресою Україною, росте поінформованість німецького суспільства в наших справах з дня на день. Віденське радіо пічне тепер раз на тиждень у рамцях української авдиції надавати теж комунікати про українські справи німецькою мовою. Небаром приносити-муть кінові хроніки образи з Карпатської України, а на початку уже тепер приніс кінотижневик „Остмарксшав" знимку хорового виступу українських студентів на Святвечорі закордонного студентства у Відні. Все це великі успіхи нашої справи, тим більше, що й по інших країнах Україна станула в осередку уваги урядів і народів.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИ ЧИТАТИ ПОЛЬСЬКІ ГАЗЕТИ?

Я жінка проста. Хочу сказати слово, який не хочу викликувати якісь спори, але тільки зазначити те, що те все є щира правда, що написав у „Свободі" п. Нестор про читання польських газет.

Я маю нагоду стрічати многих наших людей і то часто. Як тільки зійдуся, зараз питають: „А чи Ви читали в польській газеті ...?" Відповідаю: „Ні, не читала, обійдеся". На те часто мені відповідають, що я зле поступаю, бо й я повинна знати, що поляки про нас пишуть.

Та правда така, що наші газети передають дуже багато з того, що поляки про нас пишуть. Тому нема найменшої потреби читати нам ще й польські газети. Редактори чи політики, то що іншого. Їм треба це точно знати. Але нам, простим людям, того не треба. Зате треба нам підпирати свою власну пресу. Нарікаємо, що її мало, що вона бідна. А як ми її підпираємо? Чи не краще того цента, що його викидаємо на ворожу нам пресу, віддати на українську газету, чи на укаїнську книжку, на українську бібліотеку? Чому маємо підпирати своїм грошем ті газети, що є проти нас, що виправдують наше поневолення, що не визнають навіть нашої української назви. Хто не є в У. Н. Союзі, той повинен обовязково запренумерувати собі „Свободу", „Націоналіста" і т. п. А хто є в У. Н. Союзі й одержує нашу газету, хай дає ті гроші, що їх видає на ворожу пресу, на якусь народню ціль. Так буде краще.

Ми повинні памятати за ту тяжку боротьбу, яку зводять у Рідним Краю за те, щоб передати українське слово через радіо. І за те, як там поляки бойкотують усе, що українське. Памятаймо, що як там так і тут поляк не читає української газети, ні української книжки. Він їх не купує. Чомуж нам підтримувати їхні газети? І то тоді, коли без них можемо обійтися, коли вони нам цілком непотрібні.

Юлія Шарик,
Савт Плейнфілд, Н. Дж.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Звідомлення Комітету Допомоги Карпатській Україні.

На чергових нарадах Комітету Допомоги Карпатській Україні 25. січня ц. р. вирішено справи:

Фінансовий звіт.

За звітом фін. секр. М. Рибака та касієра Т. Чемериза фінансовий звіт комітету по день 24. січня 1939 є такий: Приходи які вплинули до Комітету $2,173.69. Розходи (получені з вічем, телеграмами і т. п., $371.28. Вислано $1,800.-00. Остається в касі $2.41. Разом $2,173.69. В цій сумі не включені: посилка Тов. Громадян $100,00, Гром. Найставн $10.00. Провидіння $250. Разом $460.

Разом усіх посилок на допомогу Капатській Україні вислано з Філядельфії й околиці $2,260.

Члени контролі Г. Грищишин і Н. Самбір ствердили, що фінансове діловодство ведене в найкращому порядку.

Комітет рішив виготовити список усіх жертводавців та по закінченні збірки видати їх друком.

Лист Премієра Карпатської України. Комітет одержав листа від о д-ра А. Волошина з подякою за надіслані гроші, яких ужито на найконечніші потреби Карпатської України. Премієр зазначує, що Карпатська Україна потерпіла не тільки втрату території, але і величезну втрату майна, а це в державних будинках, школах і т. п. Ці втрати в Ужгороді і Мукачеві виносять поверх 700 міліонів к.ч. Багато праці та грошей вимагатиме розбудова нової столиці. Та карпатські українці світло виконують вложені на них завдання.

Господарські наради. Голова комітету, д-р В. Галан, подав до відома, що згідно з ухвалою перших господарських нарад Українське Будівельно-Позичкове Товариство скликає на день 25 і 26 лютого ц. р. другі господарські наради. На цих нарадах будуть обговорені важні господарські питання нашої іміграції, як теж питання **організованої участи американської іміграції в господарській розбудові Карпатської України.**

По основній дискусії рішено, щоб управа товариства запросила на ці наради представників усіх наших головних організацій, преси та визначних громадян. Щоби познайомити ширший загал з господарськими питаннями Карпатської України й іміграції було би бажане, щоб головні реферати відбулися у великій салі Тов. Громадян.

Інформаційне Бюро. Комітет вважає, що зорганізуванням інформаційного бюра повинні занятися наші головні організації. У цій справі треба скликати негайно наради представників цих організацій та комітетів хоч цих головних осередків нашої іміграції, де вже тепер ведеться жива пропаґанда в місцевій пресі. Організація інформаційного бюра у Вашингтоні закоштована. Інформаційна централя в Ню Йорку при помочі місцевих інформаційних комітетів поведе працю краще і успішніше.

Біжучі справи. Для придбання дальших фондів, а зокрема на допомогу Карпатській Січі Комітет доручив секр. П. Дубасові порозумітися з проф. М. Углицьким у справі влаштування рекордового концерту в Філядельфії. Рівночасно комітет прохає всіх якнайскорше передати збіркові лісти секретареві для замкнення рахунків.

Управа Злучених Організацій міста Філядельфії й околиці.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Наради в справі української участи у Світовій Виставі.

Дня 27. січня б. відбулися наради українських жуналістів з околиці Ню Йорку і виконного комітету Украінсько-Американської Виставової Корпорації.

Приявні: д-р Л. Мушуга, О. Ревюк, С. Шумейко, Е. Ляхович, Єва Піддубчишин, Д. Галичин, К. Піддубчишин, М. Мурашко, д-р С. Демидчук.

1. Стверджено, що дирекція Світової Вистави в Ню Йорку проголосила урядово програму всіх імпрез у часі вистави. Між імпрезами проголошено Українсько - Американський День, що має відбутися 18-го червня 1939 р.

Виконний комітет Українсько - Американської Виставової Корпорації звертає увагу всієї української громади в Америці, що праця відтепер мусить піти здвоєним темпом, щоби підготовити все як слід. Просимо українських хористів і танцюристів використати кожну вільну хвилину, щоб наша імпреза вийшла якнайліпше і щоб її виконання принесло признання не лиш українським талантам, але й українській справності та роботящості.

На численні запити до уряду в справі української імпрези, яку звязано зо Світовою Виставою і яка мала відбутись в дні 26. січня в Ню Йорку у Менгеттен Сентер, відповідаємо: Це було підприємство приватне і ним Українсько Американське Виставове Товариство зовсім не займалося. Імена виконавців та ініціяторів були подані в газетних оголошеннях.

3. Намічено зміст статтей, що їх треба помістити у Памятковій Книзі з нагоди Українського Дня. Працю письменницьку взяли О. Ревюк, д-р С. Демидчук, д-р Л. Мишуга, С. Шумейко, А. Кість.

Обем усіх статтей, разом із картинами, не має перевищати третьої частини книги, отже коло 40 сторінок величини чвертки аркуша. Решту місця призначено на Альманах Українських Підприємств, на привіти і на оголошення неукраїнських фірм.

Працю над виданням Памяткової Книги рішено розпочати, не відкладаючи, щоб усе було видане в час.

С. Демидчук, секретар.

ВБИВ ДІВЧИНУ.

Іван Унгуріян, 38-літній власник ресторанку в Содборі, Онт., вбив вистрілом з револьверу 18-літню Лесю (Елис) Кройтор з Йорктону, що робила в нього пару тижнів як вейтерка, але тиждень тому покинула роботу, бо він докучав їй своїми любощами.

Унгуряна арештувала поліція в місцевості Гарсон, віддаленій 12 миль від Содбурі.

Убита Леся Кройтор, дочка вчительки і письменниці, пані Тетяни Кройтор, була добре відома в Йорктоні, де зо своєю матірю та тіткою грали та співали на радіо під назвою „Смайлінг Сонг Бирдс оф Юкрейн".

МАШИНА ДО ВІДКРИВАННЯ ГАЗУ.
Цей відділ мотоциклістів у міській робітні в Парижі, в Франції, має новий апарат до відкривання отруйних газів, що має мати велике применення в боротьбі проти повітряних рейдів.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

МЕКАДУ, ПА.

Окружні збори відділів.

Дня 29. січня ц. р. в 3 год. попол. відбулися окружні збори відділів У. Н. Союзу, округу Мекеду. Збори відкрив предсідник Д. Капітула, і зарядив прочитання тих відділів, що належать до названої округи. По прочитанні показалось, що до округи належить 21 відділів, а лише 8 було зарепрезентованих. Ними були відділи: 7, 28, 78, 90, 98, 186, і 305. Відділи, що не мали своїх представників: 1, 2, 31, 183, 228, 231, 242, 265, 314, 365 і 328. Хоч це були вже пяті з ряду збори, то проте на жаль відділи — 189, 228, 231, 314 і 382 не мали ще ні разу його представника на подібних окружних зборах. А відділи 9 і 242 були репрезентовані на окружних зборах тільки раз.

Ми переживаємо великі історичні хвилі, в яких нам треба сходитись вже не лиш для чисто організаційних справ, але також для загально народніх справ. Та, на жаль, ще раз мушу сказати, що декотрі відділи ще далі сплять і трудно їх збудити з твердого сну.

Я апелюю до вас, панове, відділові урядники, котрі не брали участи в дотеперішніх окружних зборах У. Н. Союзу нашої округи, прошу вас брати живу участь в окружних зборах й виявляти активність, що принесе користь для У. Н. С., для ваших відділів і для українського народу.

В часі зборів виказалось, що в окрузі були зорганізовані дві бейзболові молодечі дружини У. Н. Союзу, а це: один в Сентралія, Па., при відділі 90-тім, а другий в Мекеду, Па., при відділі 7-мім. Також виказалось, що в нашій окрузі є зорганізовані 3 молодечі баскетболові дружини: один при відділі 90 в Сентралії, другий при відділах в Сейнт Клер, Па., а третій при відділі 7 в Мекеду, Па.

Далі прийшов під наради день У. Н. Союзу: чи в літі буде можна устроїти такий день? Тому, що на тих зборах було заступлених лиш 8 відділів, а 13 не було, цю справу рішено віддати до вирішення окремо всім відділам нашої округи; щоб відділи на своїх зборах самі це вирішили і повідомили про цю справу нашого окружного секретаря І. Чепу. Такий день мав би відбутись найпізніше в місяці липні. Та про точну дату рішить вже сам комітет.

На згаданих зборах були порішені ще інші справи, про котрі тимчасом нема що писати. На кінець забрав слово п. І. Чепа і в своїй промові говорив про У. Н. Союз, про нашу батьківщину Україну, про котру нині широко говорить цілий світ. А також згадував про молоду Українську Державу, Карпатську Україну, котру нашим обовязком є всіма силами піддержувати. При тім переведено збірку на Карпатську Україну і зібрано $15, котрі урядники відділу 305 мають переслати через Обєднання на згадану ціль.

Ухвалено, що чергові окружні збори мають відбутися в останню неділю в місяці квітні ц. р. в місті Шенандоу, Па. По відспіванні „Не пора", замкнено збори.

Д. Капітула.

WPA ПОМАГАЄ ЖЕРТВАМ ДИТЯЧОГО ПАРАЛІЖУ

Тому, що зближається час пятої річниці балів, що відбуваються з нагоди уродин президента, у тисячах міст на допомогу інституціям, котрі піклуються жертвами дитячого паралїжу, звертається увагу публики на здобутки, осягнені працею WPA за останні роки для допомоги згаданим жертвам та іншим калікам.

Поверх 370,000 дітей калік і багато тисяч дорослих користають з допомогової акції, яку веде Адміністрація Поступу Праці за програмою публичного здоровля, що постачає працю кільком тисячам убогого населення.

Багато проектів WPA постачають услуги або догід жертвам дитячого паралїжу. Взагалі, крім допомоги при догляді та лікарській опіці над хворими, WPA дає свої услуги та поміч для розривкових і освітніх цілей у публичних шпиталях, вживаючи кваліфікованих робітників з допомогового списку. WPA теж допомогла поширити догоди пирлюдних шпиталів. Робітники WPA збудували шпиталі, клініки, ставки, публичні купальні та розривкові садки для калік і поробили багато уліпшень в існуючих інституціях. Три лічниці, а саме: Шпиталь Кери Тінглей у Гат Спринг, Ню Мексико, Морис Меморіял Шпиталь у Милтон, Вест Вірджінія, та Шпиталь Дітей Калік у Наксвил, Тенесі, збудувала WPA. Відділи, злаждені спеціяльно для опіки пацієнтів дитячого паралїжу, прибудовані при існуючих лічницях, включно зо шпиталем Меморіял Джеймс Виткомб Рілей в Індіянаполіс, Індіяна; Піма Кавнті зо шпиталем у Туксон, Аризона, і з Домом Бети Бакрач, що знаходиться в Лонгпорті біля Атлентик Сіті, Ню Джерзі. Школа Гормана для дітей калік у Дейтоні, Огайо, одна з нечисленних публичних шкіл для недужих у краю, має нові відділи, збудовані працею WPA. Всі ці відділи мають лікувальні ставки, необхідні після спроб лікування, і заступають курацію дитячого паралїжу.

Доглядачки хворих, помічники розривок і вчителі WPA знаходяться майже в усіх шпиталях і школах, де лікують дитячий паралїж. Вони помагають регулярним персоналам для віддавання услуг тисячам жертв, котрим такі услуги попередньо були недоступні через брак фондів на оплату приватної опіки. Всі услуги, які дає WPA, є безплатні для тих, що їх потребують. Доглядачки і помічники здоровля WPA роблять масажі, лікування під водою, соняшні купелі та лікують при помочі електричного світла.

Деякі з 1,300 доглядачок, звербованих під зарядом WPA, мають за обовязок відвідувати жертви дитячого паралїжу в їх домах і віддавати їм усі можливі услуги, на котрі вони не можуть здобутись через безрадні обставини, серед яких їм приходиться проживати. Заходом WPA зроблено досліди у багатьох стейтах для вишукання жертв дитячого паралїжу, котрі через свою несвідомість або вбожество не шукають лікарської помочі, а котрих можна ще вилікувати. Сотки таких недужих звернено на дорогу здоровля через услуги WPA, які віддавано по домах або клініках.

Вчителі WPA ведуть курси початкової освіти для недужих дітей по шпиталях, а деякі уділяють інструкцій дітям у ліжку по лікуварнях, щоб молодь не оставалась далеко позаду з наукою підчас довгої курації. Минулої осени у Дистрикті Коломбія потребу того роду навчання признали міські власті, де приділено 21 учителів WPA для доходжування до дому дітей недужих внаслідок дитячого паралїжу.

Між 500 і 600 розривкових помічників затруднює WPA в лікувальних заведеннях та коло розривкової діяльности по шпиталях і інших інституціях. Багато з них віддають свої услуги виключно для дітей. Вони навчають кошикарства, різьбарства, ткання килимів, малярства, музики, штуки та іншої праці, призначеної для піднесення їх тілесної й духової сили.

За світової війни.

Було це в перших днях світової війни. Німецький цісар закликав до себе цілий свій штаб і сказав:

— Я постановив дати високу нагороду тому воякові, який здобуде перший французький прапор. Рядового заіменую поручником; колиж прапор здобуде старшина, то візначу його найвищим орденом.

По двох чи трьох днях представлено цісареві вояка, який вручив йому перший ворожий прапор.

— Камерад, — сказав цісар з емфазою — подивляю твою відвагу і дякую тобі. Як називаєшся?

— Фридрих Хаїм Рубінер.

— Чим займаєшся в цивілю?

— Маю контору виміни.

— Скажи про свій геройський учинок!

— Ваша цісарська високосте! я... я просто прапор виміняв за наші...

ЩО РОБИТИ НА ВИПАДОК ПОПЕЧЕННЯ

Статистика, яку зібрала Народня Рада Безпеки, виказує, що впродовж минулого року було шість тисяч випадків смерти внаслідок попечення, а приблизно пятьдесять тисяч інших осіб тяжко потерпіли через попечення або попарення.

Поважніші попечення вимагають лікарської помочі, але є багато такого, що може кожний поладнати, хто лиш має поняття про те, як давати первую поміч у нещасливих випадках узагалі. Така негайна поміч є потрібна для зменшення болю та переляку, а також для здержання дальшого ушкодження тіла жертви попечення.

Попечення може наступити головно внаслідок одної з чотирьох ріжних причин, а саме: через хемікалії, такі як кислина або їдовина, гарячий плин або твердий предмет, вогонь або тертя.

Коли попечення спричинене хемікалією, такою як квас або їдовина, тоді треба чимскорше вважно змивати рану водою, котрої належить уживати досить багато. Коли можливо, то вживати текучої води з рури, водного проводу або ринви. Поливання водою треба продовжати, аж доки не устане біль, або до часу прибуття лікарської помочі.

В усіх інших родах попечення треба перше всього хоронити рану перед повітрям. До того найкраще вживати звичайну соду, вживану до печива. Звичайно содою посипається рану кірзь тонке чисте полотно. Зливати таке попечення водою не вільно. Вразі потреби можна вживати певні лікувальні середники і масті, але звичайно складники з оливою чи товщем є перешкодою дальшого лікування, яке може приписати лікар.

Попечена людина може терпіти більше з потрясення чи переляку, ніж від самого попечення. Після примінення курації хворий повинен спокійно лежати горілиць із пониженою головою. Його треба окрити і держати в теплоті. З ним не вільно розмовляти. Держати ароматичний плин амоняку біля його носа та натирати руки і ноги в сторону тіла.

ФЛІС.

СЕРВЕТКА У ШЛУНКУ.

Один із лих, що даються в знаки лікарям, є пацієнти, що їх лікували. Таке тло мала також подія, що трапилася недавно в Мінхені. До тамошнього шпиталю прийшов недужий, що нарікав на сильні болі в околиці шлунка. Лікарі виказали присутність якогось чужого тіла у шлунку і дали недужому велику дажку ліку на блювоту. Це помогло, бо небавком через рот недужого вийшла... столова серветка, на превелике диво лікарів. Бували випадки, що люди проглинали вилки чи ложечки, але ніколи досі ще ніхто не проглинув не хотячи серветки. Недужий, побачивши серветку, попав у велику лють і почав обвинувачувати лікаря, що недавно зоперував йому сліпу кишку, мовляв, він забув йому в череві серветку. Тому він заскаржив лікаря-оператора перед суд, домагаючись відшкодування. Природньо, що недужий не мав поняття про анатомію — програв, бо знавець легко виказав, що при операції „сліпої кишки" колиб навіть лікар забув серветку у череві, то вона ніяк не могла би дістатись до шлунка, а колиб навіть хірург забув її у самій кишці, тоді вона вийшлаб натуральною дорогою, а не проти рухів кишок шлунком.

Так то суд не лише „хитрому" пацієнтові не признав рації, але присудив його на кару вязниці за спробу шантажу.

Де мешкаєте?

— Як я тричі поцілую мою жінку, тоді все вона зробить для мене. Можу вам порадити, щоб ви робили те саме.

— Дуже радо. А де ви мешкаєте?..

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

Пошукую ДМИТРА і АННИ ВІНЧУК. Перебували тому 5 літ у Ню Йорку, тепер мабуть перебувають в околиці Бофало, Н. Й. Хтоб про них знав, або вони самі, прошу подати адресу до: 27-9

WASYL NOVAKOWSKY, 79-07 — 32nd Ave. Jackson Heights, L. I., N. Y.

СПАСИБІГ.

Гарлан Плейз дякує своїй собаці, що вирятувала його з води, як оба вони проломалися через лід на ріці в повіті Пайк у Пенсилвенії.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (27)

Впевнившись, що Атан Том прямує до її шатра, та знаючи добре, що це означає, Гелена кинулась в другий бік шатра і, піднісши його край, виповзла на двір. А там кинувши бистрий зір на всі боки, вона попрямувала в середину нетрів. Один з аскарів здавалось в першій хвилі запримітив її. Та ні. Він спокійно обернувся й пішов в свій бік.

Том був дуже лютий, коли застав шатро Гелени порожне. Він думав, що сподіваючись його відвідин, вона скрилась десь недалеко табору. Він був певний, що здибає її. Сама думка, що вона втікає від нього, лютила його. Він ні на хвильку не припускав, що вона відважиться запускатись ніччю в дикі нетри. Цеж було безумство. Що комусь честь миліща над життя — цього він не знав.

Гелена запустилася в понурі нетри. Справді місяць світив, то проте вони виглядали дуже загадочно. Серед інших обставин Гелена булаб подивляла красу цеї ночі. Та тепер вона зводила боротьбу за життя, тому всяка краса не вражала її. Вона бігла і бігла, аж поки не почула в ногах прикрого болю. На щастя якимсь чудом вона не натрапила на звіра.

Вранці вона вийшла на поляну. Хоч була крайно втомлена то проте почула якусь полекшу. Соняшне світло розганяє всякі кошмари. Та вона не усуває тої небезпеки, що грозить від дикунів, а ще збільшає її. І тепер трьох людоїдів, що з соняшним світлом пустились на полювання, запримітили її і рішили її схопити. Аж тепер Гелена знайшлась у великій небезпеці.